

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-501/23 – 1

Predmet C-501/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

7. kolovoza 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Bundesgerichtshof (Njemačka)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

29. lipnja 2023.

Dužnik i žalitelj:

DL

Vjerovnik i druga stranka u žalbenom postupku:

Land Berlin

BUNDESGERICHTSHOF (SAVEZNI VRHOVNI SUD, NJEMAČKA)

RJEŠENJE

[*omissis*]

od

29. lipnja 2023.

u postupku za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti
nad imovinom osobe DL, [*omissis*] Berlin,

dužnik i žalitelj,

[omissis]

druga stranka u postupku:

Land Berlin (savezna zemlja Berlin, Njemačka), koju zastupa Finanzamt Wilmersdorf (Porezna uprava u Wilmersdorfu, Njemačka), [omissis] Berlin,

vjerovnik i druga stranka u žalbenom postupku

IX. građansko vijeće Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) [omissis]

29. lipnja 2023.

riješilo je:

- I. Postupak se prekida.
- II. U skladu s člankom 267. prvim stavkom točkom (b) i člankom 267. trećim stavkom UFEU-a Sudu Europske unije upućuju se sljedeća pitanja:
 1. Treba li članak 3. stavak 1. treći podstavak prvu rečenicu u vezi s člankom 2. točkom 10. Uredbe (EU) 2015/848 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2015. o postupku u slučaju nesolventnosti (u daljnjem tekstu: Uredba o nesolventnosti) tumačiti na način da mjesto poslovanja pojedinca koji obavlja samostalnu poslovnu ili profesionalnu djelatnost predstavlja poslovni nastan i u slučaju kad djelatnost koja se obavlja ne uključuje ljudske resurse i imovinu?
 2. U slučaju niječnog odgovora na prvo pitanje: treba li članak 3. stavak 1. treći podstavak prvu rečenicu Uredbe o nesolventnosti tumačiti na način da se u slučaju kad pojedinac koji obavlja samostalnu poslovnu ili profesionalnu djelatnost nema poslovni nastan u smislu članka 2. točke 10. Uredbe o nesolventnosti predmnijeva da je središte njegovih glavnih interesa mjesto u kojem obavlja samostalnu poslovnu ili profesionalnu djelatnost, ako se ne dokaže suprotno?
 3. U slučaju niječnog odgovora na drugo pitanje: treba li članak 3. stavak 1. Uredbe o nesolventnosti tumačiti na način da se, u slučaju kad pojedinac koji obavlja samostalnu poslovnu ili profesionalnu djelatnost nema poslovni nastan u smislu članka 2. točke 10. Uredbe o nesolventnosti, u skladu s člankom 3. stavkom 1. četvrtim podstavkom prvom rečenicom Uredbe o nesolventnosti predmnijeva, ako se ne dokaže suprotno, da je središte njegovih glavnih interesa mjesto njegova uobičajenog boravišta?

Obrazloženje:

I.

- 1 Druga stranka u postupku podnijela je 18. kolovoza 2020. zahtjev za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti nad imovinom dužnika. U trenutku podnošenja zahtjeva dužnik je imao domicil u Berlinu, Monaku, Los Angelesu i na francuskom karipskom otoku Saint Barthélemy. Bio je predsjednik nadzornog odbora društva Landbell AG, dioničkog društva osnovanog u skladu s njemačkim pravom sa statutarnim sjedištem u Mainzu. Njegova imovina sastojala se od sredstava na bankovnom računu u Monaku, kao i od udjela u društvima osnovanima u skladu s monegaškim pravom koja su imala sredstva na računima, račun vrijednosnih papira i udjele u društvima u Njemačkoj.
- 2 Amtsgericht (općinski sud) pred kojim je pokrenut postupak odbacio je zahtjev kao nedopušten rješenjem od 27. srpnja 2021. zbog nepostojanja mjesne nadležnosti. Vjerovnik je podnio žalbu, na temelju koje je Landgericht (zemaljski sud) 29. lipnja 2022. ukinuo to rješenje i predmet vratio Amtsgerichtu (općinski sud) na ponovno odlučivanje. Landgericht (zemaljski sud) je smatrao da je središte dužnikovih glavnih interesa mjesto u kojem dužnik obavlja samostalnu djelatnost predsjednika nadzornog odbora. Dužnik dvoji u pogledu međunarodne nadležnosti njemačkih sudova. Žalbom koju je dopustio Landgericht (zemaljski sud) nastoji ishoditi ukidanje pobijanog rješenja i odbijanje vjerovnikove žalbe.

II.

- 3 Prije donošenja odluke o žalbi postupak treba prekinuti te od Suda zatražiti prethodnu odluku o pitanjima postavljenima u izreci rješenja (članak 267. prvi stavak točka (b) i članak 267. treći stavak UFEU-a).
- 4 1. Međunarodnu nadležnost njemačkih sudova treba ocijeniti u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe o nesolventnosti. U slučaju prekograničnih elemenata navedena odredba primjenjuje se neovisno o tome jesu li uključene države članice ili treće zemlje (vidjeti rješenje Bundesgerichtshofa (Savezni vrhovni sud) od 8. prosinca 2022. – IX ZB 72/19, WM 2023., 278, t. 19. i 20. te presudu Suda od 16. siječnja 2014., C-328/12, ECLI:EU:C:2014:6, t. 17. i sljedeće te t. 29.). U skladu s člankom 3. stavkom 1. prvim podstavkom Uredbe o nesolventnosti, za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti nadležni su sudovi države članice na čijem se državnom području nalazi središte dužnikovih glavnih interesa. Središte glavnih interesa jest mjesto gdje dužnik obavlja redovito poslovanje te koje može biti provjereno od trećih strana. U slučaju pojedinca koji obavlja samostalnu poslovnu ili profesionalnu djelatnost, u skladu s člankom 3. stavkom 1. trećim podstavkom prvom rečenicom Uredbe o nesolventnosti predmnijeva se da je središte glavnih interesa glavno mjesto poslovanja tog

pojedince, ako se ne dokaže suprotno. U slučaju svakog drugog pojedinca, u skladu s člankom 3. stavkom 1. četvrtim podstavkom prvom rečenicom Uredbe o nesolventnosti predmnijeva se, ako se ne dokaže suprotno, da je središte glavnih interesa mjesto uobičajenog boravišta pojedinca.

- 5 2. Landgericht (zemaljski sud) je pretpostavio da je dužnik u referentnom trenutku podnošenja zahtjeva obavljao samostalnu profesionalnu ili poslovnu djelatnost u smislu članka 3. stavka 1. prvog podstavka prve rečenice Uredbe o nesolventnosti. Ovo vijeće temelji tu pretpostavku na sljedećim razmatranjima. Pojam samostalne profesionalne ili poslovne djelatnosti treba tumačiti autonomno u okviru prava Unije. Samostalnu djelatnost obilježava to da dotična osoba obavlja svoje djelatnosti u svoje ime, za svoj račun i na vlastitu odgovornost te snosi gospodarski rizik povezan s obavljanjem tih djelatnosti. Ona djeluje za svoj račun i na vlastitu odgovornost, slobodno organizira načine obavljanja posla i sama prima isplate od kojih se sastoji njezin prihod (vidjeti presudu Suda od 13. lipnja 2019., C-420/18, ECLI:EU:C:2019:490, t. 39.). U skladu sa sadašnjim činjeničnim stanjem i statusom spora, ti su uvjeti ispunjeni. Dužnik je bio predsjednik nadzornog odbora jednog dioničkog društva osnovanog u skladu s njemačkim pravom. U skladu s njemačkim pravom nadzorni odbor nije vezan uputama u odnosu s upravom dioničkog društva (vidjeti članak 111. Aktiengesetza (Zakon o dioničkim društvima) (AktG)). Iz utvrđenja Landgerichta (zemaljski sud) proizlazi da dužnik može snositi i gospodarski rizik u pogledu naknade (vidjeti u tom pogledu Bundesfinanzhof (Savezni financijski sud, Njemačka), BFHE 267, 189).
- 6 3. U slučaju pojedinca koji obavlja samostalnu poslovnu ili profesionalnu djelatnost, u skladu s člankom 3. stavkom 1. trećim podstavkom prvom rečenicom Uredbe o nesolventnosti predmnijeva se da je središte glavnih interesa glavno mjesto poslovanja tog pojedinca. „Poslovni nastan” u smislu Uredbe o nesolventnosti znači, u skladu s člankom 2. točkom 10. Uredbe o nesolventnosti, svako mjesto poslovanja gdje dužnik obavlja stalnu gospodarsku aktivnost koja uključuje ljudske resurse i imovinu.
- 7 Landgericht (zemaljski sud) je utvrdio da dužnikova samostalna djelatnost predsjednika nadzornog odbora jednog tuzemnog dioničkog društva ne uključuje ni ljudske resurse ni imovinu u tuzemstvu ili negdje drugdje. Zbog toga nije primijenio predmnjevu iz članka 3. stavka 1. trećeg podstavka prve rečenice Uredbe o nesolventnosti. To se ne bi održalo nakon pravnog preispitivanja ako „poslovni nastan” pojedinca u smislu Uredbe o nesolventnosti nužno ne zahtijeva uključivanje ljudskih resursa i imovine. Samostalna djelatnost u tuzemstvu u tom bi slučaju opravdala oborivu predmnjevu da je središte dužnikovih glavnih interesa u tuzemstvu. Ovo vijeće polazi od toga da bi tada još samo trebalo provjeriti je li dužnik iznio i na odgovarajući način dokazao činjenice koje su dovoljne za obaranje predmnjeve. Još su potrebna utvrđenja Landgerichta (zemaljski sud) u tom pogledu.

- 8 4. Ako na prvo prethodno pitanje treba odgovoriti niječno, odnosno ako treba smatrati da dužnik u okviru svoje samostalne djelatnosti nema poslovni nastan u smislu članka 2. točke 10. Uredbe o nesolventnosti, postavlja se dodatno pitanje može li se u tom slučaju pretpostaviti da je mjesto u kojem se obavlja samostalna djelatnost u skladu s člankom 3. stavkom 1. trećim podstavkom prvom rečenicom Uredbe o nesolventnosti središte dužnikovih glavnih interesa ako se ne dokaže suprotno. U skladu s uvodnom izjavom 28. Uredbe o nesolventnosti, prilikom utvrđivanja mogu li treće osobe provjeriti središte dužnikovih glavnih interesa, posebnu pozornost trebalo bi posvetiti vjerovnicima i njihovom shvaćanju o tome gdje dužnik ostvaruje svoje interese. Dužnikova samostalna djelatnost predsjednika nadzornog odbora bila je prepoznatljiva izvana. Međutim, vjerovnici često ne mogu shvatiti gdje se upravlja privatnom imovinom. Ako na drugo prethodno pitanje treba odgovoriti potvrdno, u skladu s člankom 3. stavkom 1. trećim podstavkom prvom rečenicom Uredbe o nesolventnosti također bi postojala oboriva predmnjeva da je središte dužnikovih glavnih interesa u tuzemstvu. U tom su slučaju također potrebna utvrđenja Landgerichta (zemaljski sud) o pitanju obaranja predmnjeve.
- 9 5. Ako predmnjeva iz članka 3. stavka 1. trećeg podstavka prve rečenice Uredbe o nesolventnosti nije relevantna jer na prvo i drugo prethodno pitanje treba odgovoriti niječno, naposljetku se postavlja pitanje o tome primjenjuje li se sada predmnjeva iz članka 3. stavka 1. četvrtog podstavka prve rečenice Uredbe o nesolventnosti, odnosno je li pojedinac koji za obavljanje samostalne poslovne ili profesionalne djelatnosti nema poslovni nastan u smislu članka 3. stavka 1. trećeg podstavka prve rečenice Uredbe o nesolventnosti obuhvaćen pojmom „svaki drugi pojedinac” iz navedene odredbe. U prilog točnosti te pretpostavke ide to da se člankom 3. stavkom 1. trećim i četvrtim podstavkom Uredbe o nesolventnosti zbog pravne sigurnosti za svakog pojedinca propisuje predmnjeva koja se odnosi na središte njegovih glavnih interesa, a time i na međunarodnu nadležnost države članice za pokretanje postupka u slučaju nesolventnosti. Moguće je da su članak 3. stavak 1. treći podstavak i članak 3. stavak 1. četvrti podstavak Uredbe o nesolventnosti u hijerarhijskom odnosu, tako da se međunarodna nadležnost za pojedince ispituje u skladu s člankom 3. stavkom 1. prvim podstavkom Uredbe o nesolventnosti samo ako nisu ispunjeni uvjeti iz drugih odredbi.
- 10 Landgericht (zemaljski sud) nije uzeo u obzir predmnjevu iz članka 3. stavka 1. četvrtog podstavka prve rečenice Uredbe o nesolventnosti te je umjesto tog članka primijenio članak 3. stavak 1. prvi podstavak drugu rečenicu Uredbe o nesolventnosti. Ako je relevantna predmnjeva iz članka 3. stavka 1. četvrtog podstavka prve rečenice Uredbe o nesolventnosti, najprije bi trebalo utvrditi dužnikovo uobičajeno boravište u trenutku podnošenja zahtjeva. Nakon toga treba ispitati može li se na temelju činjeničnih okolnosti koje još treba utvrditi zaključiti da je predmnjeva oborena. U tom se slučaju također ne bi moglo održati na snazi rješenje Landgerichta (zemaljski sud).

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

[omissis]

Nižestupanjski sudovi:

Amtsgericht Charlottenburg (Općinski sud u Charlottenburgu, Njemačka), odluka od 27. srpnja 2021. – 36b IE 3743/20 –
Landgericht Berlin (Zemaljski sud u Berlinu, Njemačka), odluka od 29. lipnja 2022. – 84 T 183/21 –

[omissis]

[omissis]

[omissis]